

Quản lý hoạt động tư vấn tâm lý học đường cho học sinh các trường trung học cơ sở quận Ba Đình, thành phố Hà Nội

Bùi Thanh Vân*

*Trường THCS Giảng Võ, quận Ba Đình, Hà Nội

Received: 2/6/2024; Accepted: 10/6/2024; Published: 18/6/2024

Abstract: Psychological counseling for high school students is a crucial activity aimed at preventing, supporting, and intervening with students facing psychological difficulties in their studies and lives, while also contributing to the creation of a safe, healthy, and friendly educational environment. This article discusses the management of school psychological counseling activities for students in Ba Dinh District, Hanoi.

Keywords: Management, school psychological counseling activities, secondary school students, Ba Dinh District, Hanoi

1. Mở đầu

Tư vấn tâm lý (TVTL) cho HS trong trường phổ thông là hoạt động rất cần thiết và quan trọng nhằm phòng ngừa, hỗ trợ và can thiệp đối với HS đang gặp phải khó khăn về tâm lý trong học tập và cuộc sống để tìm hướng giải quyết phù hợp, giảm thiểu tác động tiêu cực có thể xảy ra; TVTL góp phần xây dựng môi trường giáo dục an toàn, lành mạnh, thân thiện và phòng, chống bạo lực học đường, đồng thời hỗ trợ HS rèn luyện kỹ năng sống;

Hiện nay HĐ TVTLHĐ ở các trường THCS chưa thực sự hiệu quả. Vì thế, tình trạng HS bị trầm cảm, tự kỉ, rối loạn tâm lí hoặc cảm xúc dẫn tới những hành vi bộc phát, lệch chuẩn xã hội... ngày càng phổ biến nhưng TVTL cho HS các trường THCS chưa kịp thời để hỗ trợ HS giải quyết các khó khăn, vướng mắc trong học tập và cuộc sống.

Thời gian qua các Trường THCS quận Ba Đình đã quan tâm đến HĐTVHĐ nhưng do còn các khó khăn nên HĐ TLHĐ ở các Trường THCS Quận Ba Đình chưa đạt mục tiêu đề ra. Một trong những khó khăn dẫn đến yếu kém trong HĐ TVTL của đạt hiệu quả cao là hoạt động quản lý. Vì vậy nghiên cứu biện pháp QLHĐ TVTLHĐ cho HS các trường THCS quận Ba Đình, Hà Nội là vấn đề bức thiết hiện nay.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Khái niệm quản lý hoạt động TVTLHĐ: là sự tác động có ý thức, có chủ đích của chủ thể quản lý tới các đối tượng quản lí để đạt được mục tiêu tạo sự an toàn, tâm lí ổn định, tích cực, phát huy các năng lực tốt của HS

2.2. Thực trạng QLHĐ TVTLHĐ cho HS THCS quận Ba Đình, TP Hà Nội.

2.2.1. Ưu điểm

- Các lực lượng giáo dục có nhận thức tương đối tốt về hoạt động TVTL học đường cho HS. Chuyên

viên, giáo viên, nhân viên ... TP học đường cho HS có tinh thần trách nhiệm cao. Đa số HS tích cực trong học tập, rèn luyện, nhiều HS tự tin thể hiện năng khiếu; nhiều HS đã mạnh dạn bày tỏ ý kiến, quan điểm, cảm xúc cá nhân riêng.

- CBQL của các nhà trường quan tâm và chỉ đạo sát sao hoạt động TVTL học đường cho HS, coi đây là nhiệm vụ giáo dục thường xuyên, liên tục, quan trọng của các nhà trường.

- Đa số GVCN là khá, giỏi chuyên môn, có năng lực và được tập huấn về công tác giáo dục đạo đức, phát hiện và TP cho HS;

- Cha mẹ HS phần lớn rất quan tâm đến các con, nhiều cha mẹ có kiến thức và đặc biệt kiến thức chuyên sâu về TP học đường cho học sinh. Cha mẹ HS tin tưởng, ủng hộ nhiệt tình các hoạt động của nhà trường.

- Các cấp chính quyền, đoàn thể xã hội tham gia nhiệt tình, thường xuyên vào công tác tuyên truyền, giáo dục và TP cho HS.

2.2.2. Hạn chế

- Nhận thức: Một số CBQL, GV, NV các nhà trường chưa đáp ứng được yêu cầu TP học đường cho HS trong bối cảnh hiện nay.

- Lập kế hoạch HĐ TVTL hàng tháng, hàng tuần một cách bài bản, thường xuyên có tính chuyên môn sâu. Các hoạt động đó chủ yếu mang tính phong trào, theo đợt. Việc dành riêng thời gian cho việc khảo sát, nắm bắt tâm lý HS và thu thập thông tin HS để phục vụ cho hoạt động TP chưa được thực hiện tốt.

- Nội dung, hình thức tư vấn hoặc tham vấn tương đối đơn điệu, chủ yếu là tư vấn trực tiếp, tư vấn cộng đồng mà chưa chuyên sâu, đa dạng nhiều hình thức tư vấn để tạo hiệu quả.

- Điều kiện CSVC và tài chính hạn chế. Các điều kiện này mới dừng ở mức đảm bảo tối thiểu theo yêu

cầu hoạt động.

2.3. Các biện pháp QLHĐ TVTLHĐ cho HS THCS quận Ba Đình, TP Hà Nội.

2.3.1. Tổ chức giáo dục nâng cao nhận thức cho CBQL, GV, HS về tầm quan trọng của TVTLHĐ cho HSTHCS.

Biện pháp này nhằm tạo sự thay đổi trong nhận thức vai trò và tầm quan trọng của TVTL học đường cho HSTHCS. Đối tượng cần tập trung nhiều nhất là HS, cha mẹ học sinh, GV chủ nhiệm và các GV tuổi đời còn trẻ.

Nội dung của biện pháp.

Tuyên truyền các chủ trương, chính sách và định hướng về hoạt động TVTLHĐ cho HS cấp THCS.

Hiệu trưởng lựa chọn các nội dung cần nâng cao nhận thức và ý thức trách nhiệm của mỗi thành viên trong TVTL cho HS.

- Cần có nội dung và hình thức phù hợp để HS hiểu rõ hơn về mục tiêu, nội dung của TVTL;

- Nhà trường cần tuyên truyền để hợp tác, giúp đỡ CMHS trong việc thấu hiểu, nắm bắt tâm lý các con; kiểm soát tâm lý của chính mình để định hướng và dạy dỗ HS đúng cách.

- Giáo viên chủ nhiệm, giáo viên lâu năm cần có kiến thức và kỹ năng nhận biết các dấu hiệu tâm lý bất ổn, quan sát các hành vi, ... của HS để lập hồ sơ, tham vấn cho HS của mình.

Cán bộ các tổ chức Đoàn, Đội nắm vững, thực hiện đúng các quy định, quy trình, nhiệm vụ của tổ chức mình

Cách thức thực hiện biện pháp.

* Phòng GD&ĐT bồi dưỡng, mở các lớp và các buổi tập huấn phổ biến kiến thức, kỹ năng cho CBQL, GV, NV tư vấn tâm lý, HS về TVTL học đường. Chỉ đạo các nhà trường thực hiện nhiệm vụ năm học, nhiệm vụ giáo dục HS; Kiểm tra thường xuyên các hoạt động TVTL học đường tại các trường học; rút kinh nghiệm kịp thời các vấn đề phát sinh.

- Hiệu trưởng tổ chức các buổi tọa đàm, tập huấn cho toàn thể GV, cha mẹ HS, HS, các tổ chức đoàn thể về vai trò, vị trí, mục tiêu, nội dung và phương pháp thực hiện hoạt động TVTL học đường cho HS

Các GV, NV rèn luyện về hành vi ứng xử; các quy định về tác phong, hành vi ứng xử đối với HS, với CMHS, với đồng nghiệp và cấp trên.

Đầu năm học, định kỳ, hiệu trưởng và cán bộ TVTL tuyên truyền, phổ biến đến từng CMHS.

Giáo viên làm công tác TVTL học đường cần hiểu đúng và thực hiện đúng chức trách của một người làm tham vấn; cần biết lắng nghe, quan sát, thấu hiểu các vấn đề mà HS đang gặp phải.

2.3.2. Xây dựng kế hoạch hoạt động TVTLHĐ cho

HS THCS phù hợp với điều kiện thực tiễn của trường THCS.

Biện pháp này nhằm giúp định hướng và sắp xếp các bước thực hiện, phân công nhân sự và chuẩn bị CSVC phù hợp, có tính khả thi và hiệu quả.

Nội dung của biện pháp.

XDKH hoạt động TVTL là một phần trong kế hoạch và nhiệm vụ năm học mà mỗi nhà trường cần phải thực hiện vào đầu năm học. Nội dung kế hoạch TVTL cần đảm bảo xác định các mục đích cụ thể, có tính khả thi; các yêu cầu cần thiết để thực hiện như dự kiến thời gian, nhân sự và CSVC cần đảm bảo.

Cách thức thực hiện biện pháp.

* *Bước 1:* Khảo sát, thu thập thông tin, đánh giá tình hình, phân tích thực trạng nhà trường.

* *Bước 2:* Dự thảo kế hoạch:

* *Bước 3:* Thảo luận, hoàn chỉnh kế hoạch.

* *Bước 4:* Công khai phổ biến, triển khai kế hoạch. Gồm các bước

Thứ nhất, phổ biến kế hoạch;

Thứ hai, tổ chức thực hiện kế hoạch;

Thứ ba, xây dựng các chính sách, quy định, qui trình tham vấn/TVTL.

2.3.3. Đa dạng hóa các phương pháp, hình thức tổ chức hoạt động TVTLHĐ cho HS THCS.

Biện pháp này nhằm thu hút HS, CMHS, GV tham gia vào hoạt động TVTL học đường, nhằm tối ưu hóa các điều kiện, nguồn lực sẵn có nhằm đạt các mục tiêu TVTL toàn diện cho HS.

Nội dung của biện pháp.

- Xây dựng quy trình TVTL học đường chặt chẽ, khoa học, có tính khả thi nhằm đảm bảo hoạt động diễn ra theo đúng mục tiêu, nội dung và hình thức thực hiện.

- Xây dựng các chuyên đề tâm lý học đường áp dụng cho toàn bộ HS nhà trường, kết hợp với các chuyên đề dành cho CMHS

Cách thức thực hiện biện pháp.

Quy trình TVTL học đường được chia thành các cấp độ; các bước thực hiện với các mục tiêu trọng điểm khác nhau.

Bước 1: Truyền bá kiến thức và nâng cao nhận thức về TVTL

Bước 2: Tiếp nhận thông tin về TVTL của HS

Bước 3: Tổ chức tư vấn/tham vấn tâm lý

Bước 4: Kiểm tra, đánh giá kết quả.

2.3.4. Đảm bảo điều kiện CSVC, huy động kinh phí phục vụ hoạt động TVTLHĐ cho HS THCS phù hợp với điều kiện thực tiễn của nhà trường.

Biện pháp này nhằm tạo môi trường tốt nhất trong khả năng cho phép của nhà trường; thu hút HS, CMHS và nâng cao hiệu quả các buổi TVTL.

Nội dung của biện pháp.

- Hàng năm, khi lập kế hoạch hoạt động năm học, nhà trường cần lập kế hoạch về các hoạt động TVTL HĐ cho HS.

- Nhà trường đầu tư và huy động kinh phí cho việc đổi mới trang thiết bị; bổ sung chế độ, chính sách cho nhân viên TVTL, Ban tham vấn/tư vấn tâm lý khi nguồn ngân sách cấp không đủ.

Cách thức thực hiện biện pháp.

* *Hoàn thiện CSVC, cơ sở kỹ thuật cho phòng tham vấn/TVTL:*

- Phòng tư vấn tâm lý nên có khu vực dành riêng cho các đối tượng HS.

- Các thiết bị cần có: bàn làm việc, ghế ngồi, ghế ngã được lưng; ghế nên có phần tựa; điện thoại, máy tính, màn hình máy tính kết nối mạng, loa, các dụng cụ định hướng tâm lý và phục vụ TVTL; bàn để máy tính và màn hình không nên là bàn mà nhân viên TVTL ngồi trao đổi, TVTL trực tiếp HS hoặc CMHS

* *Huy động nguồn kinh phí dành cho trang, thiết bị TVTL và bổ sung thu nhập cho người làm TVTL*

- Các nhà trường cần chi tiết hóa dự toán các khoản cần đầu tư; các khoản đã được Ngân sách cấp; những khoản chi chưa có nguồn cấp.

- Hiệu trưởng nhà trường có kế hoạch huy động từ các nguồn thu ngoài, hỗ trợ bên ngoài khác và vận động xã hội hóa để hoàn thành mục tiêu này.

- Một số trang thiết bị cần mua mới, cần xã hội hóa bằng hiện vật, các nhà trường nên tránh huy động nhận bằng tiền dành cho các khoản này để dễ tạo niềm tin hơn về sự minh bạch, đồng thời cũng dễ huy động hơn.

- Công khai chi tiết các khoản nhận, khoảng chi dành cho hoạt động TVTL.

2.3.5. Xây dựng các biểu mẫu, tiêu chí kiểm tra, đánh giá hiệu quả hoạt động TVTLHĐ cho HSTHCS.

Biện pháp này nhằm giúp đánh giá mức độ thực hiện các hoạt động một cách công bằng, khách quan, tạo điều kiện để thực hiện kế hoạch tiếp theo.

Nội dung của biện pháp

Xây dựng quy trình KTĐG hoạt động TVTLHĐ theo 3 giai đoạn sau:

Giai đoạn khởi đầu gồm: Xây dựng các biểu mẫu, thu thập kết quả hoạt động theo 2 hướng: Kết quả định lượng (tổng hợp số liệu) TVTL học đường, đo lường kết quả với thực trạng ban đầu của hoạt động. Đánh giá của cán bộ tham vấn, giáo viên, CMHS, HS về sự chuyển biến nhận thức hoặc hành động của con em mình.

+ Giai đoạn triển khai: Phân tích, đánh giá kết quả theo đúng thực trạng, bản chất của vấn đề, sự việc tham vấn; bám sát vào các tiêu chí KTĐG; tìm

ra nguyên nhân của tồn tại, khó khăn để có biện pháp điều chỉnh phù hợp.

+ Giai đoạn kết thúc: Thống nhất với các lực lượng về kết quả hoạt động, lập báo cáo kết luận, triển khai và thực hiện kế hoạch tiếp theo.

Cách thức thực hiện biện pháp

Hiệu trưởng phê duyệt các biểu mẫu, các tiêu chuẩn đánh giá và phương pháp kiểm tra cho mỗi hoạt động tham vấn; cho tất cả các thành viên trong trường.

- Đánh giá công tác chuẩn bị và thu thập thông tin;

- Đánh giá việc thực hiện hoạt động TVTL căn cứ trên các chỉ tiêu như kịp thời, đúng thời điểm; hoạt động trước, trong và sau TVTL được tổ chức khoa học, có hiệu quả, cẩn thận, chu đáo, đáng tin cậy...

- Đánh giá việc lập kế hoạch tổ chức TVTL căn cứ trên các tiêu chí như tính khả thi của kế hoạch, kế hoạch được lập chi tiết, cụ thể, khoa học, có tính định hướng tốt; kế hoạch có tính kế thừa và tiếp thu những vấn đề mới hoặc kinh nghiệm

- Đánh giá công tác chỉ đạo hoạt động TVTL căn cứ trên các chỉ tiêu như tính kịp thời, có tầm nhìn, có khoa học, có tính tuân thủ luật pháp và phù hợp với tình hình thực tế tại địa phương, tại nhà trường, ...

Các mức độ đánh giá bao gồm: Tốt, khá, trung bình hoặc chưa đạt.

- Trong quá trình xây dựng tiêu chí KTĐG, biết lựa chọn phương pháp và hình thức kiểm tra theo các tiêu chí đã đề ra.

3. Kết luận

Trên cơ sở nghiên cứu lý luận và thực trạng TVTLHĐ cho HS ở các trường THCS quận Ba Đình, TP Hà Nội Bài viết đề xuất 5 iện pháp quản lý TVTLHĐ cho HS các trường THCS quận Ba Đình, TPHà Nội. Các biện pháp đề xuất có mối quan hệ gắn bó mật thiết với nhau tạo nên sự thống nhất, tác động qua lại và hỗ trợ cho nhau trong quá trình quản lý HĐ TVTLHĐ cho HS ở các trường THCS quận Ba Đình, TPHà Nội.

Tài liệu tham khảo

1. Ban chấp hành TW Đảng (2013), *Nghị quyết số 29/NQ-TW về đổi mới căn bản toàn diện giáo dục Việt Nam*, Hà Nội

2. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2022), Công văn số 4252/BGDĐT-GDCHTSSV về *Tăng cường triển khai công tác hỗ trợ, TVTL cho HS phổ thông*. Hà Nội

3. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2017), *Thông tư 31/2017/TT-BGDĐT ngày 18/12/2017 hướng dẫn thực hiện công tác tư vấn tâm lý cho HS trong trường phổ thông*. Hà Nội

4.. Vũ Dũng (2007) *Giáo trình tâm lý học quản lý*, NXB ĐHSP. Hà Nội